

1 O Dušičkách ročně konají se
2 u zemělých drahých návštěvy,
3 a kdo nezná živých žádných přátel,
4 u mrtvých tu sobě uleví. –

5
6 Skvoštná krypta světly ozářená,
7 kolem lůža v čilém hemžení,
8 vždýť tu paní černě přioděná
9 grošem platí jejich modlení. –

10
11 U šachty zas malý hošík s sestrou
12 menší klecí jako příkován,
13 vždýť zde někde pod tou zpusťou hlinou
14 otec jejich leží pochován.

15
16 Ze dvou kusů dřeva shnilé rakvi
17 neuměle křížek zrobili
18 a – by hříčku měla dětská mysl –
19 lojové kus svíce dobyli.

Napište název rýmu, který se uplatňuje ve druhé sloce:

(pracujte s celým textem a slovníkem literární teorie)

Nalezněte v textu všechna pojmenování užitá pro místo určené k pohřbívání:

(pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu informaci, ke které části roku básně odkazuje:

(pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu přirovnání:

(pracujte s celým textem)

Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje text?

A) Soustředuje se na jemný odstín barev, záchvěv tónů, na posízení neurčitých citových reakcí, bezprostředních citových dojmů.

B) Své verše zbavuje popisnosti, obrazy bídy, rozkladu, klamu, deziluze, zoufalství, nenávisti zhušťuje do mnohovýznamových symbolů.

C) Jeho písně působily hlavně svou zpěvností a schopností všechno kolem okrášlit poezií citového kouzla, jež dává vynírat veršům jako oslavě života.

D) Znovu se opakující útoky proti iluzím o životě a proti pokrytectví, prudké pointy, střídání užívání básnických obrazů a snaha po přesném a věcném básnickém pojmenování.

(Dějiny české literatury III)

Rozhodněte na základě tematické podobnosti s textem, která z následujících ukázek pochází rovněž ze sbírky Hřbitovní kvítí:

A) Náš Boubín má šedivou čepičku
a zvolna si z dýmky kouří,
on pánem teď, hledi si do kraje
a lenivě očima mhouří.

Vše vidí: jak jeho že ženuška
si lesní svůj vrkoč plete,
jak větrným, měkounkým chvoštětem
sníh skalňho z úbočí mete.

B) Čím člověk já ve světu křuhu jsem?
Mně skromnost má jazyk víže, –
však pohleďte někde ke dvoru,
hned znáte, kdo sluha, kdo kníže.

Já Slunci a Siritu říkám „ty“,
a ony? – Vzdor skvělé záti
vždy pokorné stojí opodál
se služebným úsměvem v tváři.

C) Bleskovodům společenských bouří,
mučedníkům našich osudů
v směšnou odplatu pak bratří zdarma
ustelou společnou pod hruďdu.

O kéž byste místo toho lidu
v šachtu stlali jeho chudobu,
nezaslouženou tu jeho bídu,
bolestnou tu hladu porobu.

- 1 Byla teplá, avšak tmavá letní noc. Sirnatý, mrtvý vzduch posledních dnů byl se konečně sbalil
- 2 v černé mraky. Bouřný vítr je zvečeřera mrskal před sebou, pak se rozhučela mohutná bouř, zapraskal
- 3 liják, a bouř a liják trvaly až do pozdní noci. Seděl jsem pod dřevěnými arkádami hostince U tří
- 4 lilíí, poblíž Strahovské brány. Malý to hostinec, četněji tenkrát navštívený jen vždy v neděli, kdy
- 5 tu v salónku při pianě bavili se tancem kadeti a desátníci. Dnes byla zrovna neděle. Seděl jsem
- 6 pod arkádami u stolu poblíž okna sám a sám. Mocné hromy skoro ráz na ráz burácely, liják tloukl
- 7 do taškové střechy nade mnou, voda srčela v střikavých potůčcích k zemi, a piano mělo uvnitř
- 8 salónku jen kratičké oddechy a vždy zas se rozzvonoilo znovu. Chvilkami hleděl jsem otevřeným
- 9 oknem na točící, smějící se páry; chvilkami zas zahleděl jsem se ven do tmavé zahrádky. Někdy,
- 10 když šlehnul jasnější blesk, viděl jsem u zahradní zdi a na konci arkád bílé hromady lidských
- 11 kostí. Bývalť zde druhdy hřbitůvek a právě tento týden vykopali z něho kostry, aby je převezli
- 12 jinam. Půda byla ještě rozryta, hroby otevřeny.
- 13 Ale vydržel jsem u svého stolu vždy jen na krátký čas. Vždy jsem se zas zdvihnul a přikročil
- 14 na chvilku k dokořán odevřeným dveřím salónku, abych na tančící se podíval blíž. Vábilo mne
- 15 tam krásné, as osmnáctileté děvče. Štíhlý vzrůst, plné, teplé formy, v týlu přistižený volný černý
- 16 vlas, oblý hladký obličej, světlé oko – krásné děvče! Zvláště ale mne vábilo to oko její. Jak voda
- 17 jasné, jak vodní hladina záhadné, takové neúkojné, které ti přivolává ihned slova: „Spíše se nasytí
- 18 oheň dřev a moře vod, než krásnooká nasytí se mužů.“

Porovnejte jazyk textu se současným jazykem:

(pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu pasáže, které vyjadřují intenzitu bouře:

(pracujte s celým textem)

Určete název povídky, ze které pochází text:

(pracujte s celým textem a odbornou literaturou)

Nalezněte v textu jednoslovný výraz užitý pro pojmenování ženské postavy:

(pracujte s 13.–18. řádkem)

- Kterou z následujících možností pokračuje text?**
- A) Mlčky jsem tahl děvče dál a dále do arkád, děvče následovalo volně.
 - B) Tančila skoro ustavičně. Ale doobe pozorovala, že vábí znaky moje.
 - C) Rovnala si promoklé šaty, utírala vlhké vlasy a starší nějaká družka jí pomáhala.
 - D) Mezi prvním řetězem šeptala přibylá krásnooké něco a tato kývla mlčky hlavou.
- Které z následujících tvrzení o vypravěči odpovídá textu?**
- Vypravěč je:
- A) postava přímo se účastní děje.
 - B) kolektiv pozorující počínání postav.
 - C) vševědoucí, stojí nad vyprávěným příběhem.
 - D) postava ve 3. osobě, vzpomíná na dávné zážitky.

Při popisu jedné části těla ženské postavy je užito přirovnání. Které?

- A) rtů
- B) očí
- C) vlasů
- D) obličje

Která z následujících částí textu vyjadřuje skutečnost, že v salónku zněla hudba?

- A) pod dřevěnými arkádami hostince
- B) k dokořán odevřeným dveřím salónku
- C) piano mělo uvnitř salónku jen kratičké oddechy
- D) vydržel jsem u svého stolu vždy jen na krátký čas

1 Také to Slunce ohnivé
2 pomalu pousíná,
3 přijde i jeho hodinka,
4 zhasne a mrtvě zsiná.
5

6 A jen když za čas planeta
7 na prsa zpět mu skane,
8 zase pak dávným plannem svým
9 na chvíli ještě vzplane.
10

11 Ach což ta láska mateřská
12 přes časy, přes hrob hoří,
13 neumrazíš jí na horách,
14 neuhasiš jí v ++++!+!
15

16 Maticke daš-li do hrobu
17 na prsa dítě její,
18 ještě se vpadlé, ztělé rty
19 radostí pozachvějí.

Nalezněte v textu sloveso, které vyjadřuje změnu barvy: (pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu verš, který se k obraznému vyjádření umírání používá i v dnešním jazyce: (pracujte s celým textem)

Napište, jak se v textu uplatňuje paralelismus:

Paralela, paralelismus (z řec. parrallélos = rovnoběžný) – kompoziční princip využíváný hlavně lyrikou – dva motivy nebo témata stojí vedle sebe, aby se upozornilo na jejich významovou shodu nebo podobnost. Ide o druh přirovnání.

(L. Lederbuchová: Průvodce literárním dílem)

Rozhodněte s využitím výňatku ze slovníku, které z následujících veršů nejspíše ve sbírce předcházely textu básně:

Různé staré děti planety se točí kolem matičky Slunce, které je jejich kolebkou i hrobenem.
(Slovník básnických knih)

- A) Věřte, že také hvězdičky mnoho, ba mnoho bolí, každá si s námi narlíká slzavě na oudol.
Mají svou drsnou lopotu, točí se, běží, svítí, sto tisíc mil vám přeběhnou pro kousek živobytí.
- B) Vždyť i to Slunce oslné je samá, samá skvrna – a člověk sám chce v světě být jak z křišťálného zrna!
V jistém vždy Slunce období se širším cloni kalem – a člověk zas čím dál tím víc chce stát se ideálem!
- C) Zem byla dítětem; myslěla, ona že vesmíru pyšný střed a kvílí ní Slunce i obloha a celý širý Svět.
Přišlo jí také už poznání, divně se chvěje jí srdce dnes a je jí jak panence rozkvětlé, když vešla v první ples.
- D) Všechny ty vířivé planety, s měsíci přilepký, vytléty do světa širého ze Slunce z kolebký.
Všechny ty vířivé planety za svoji za dobu slétnou zas ze světa širého do Slunce do hrobu.

Které z následujících slov patří na vynechané místo (+++++) v textu?

- A) moři
B) řece
C) vodě
D) oceánu

- 1 Přec jen jsem kdysi hlavu sklonil v smutku,
- 2 když čel' jsem, co dobrý Krylov píše
- 3 – jakž každé slovo jeho pravdou dýše! –
- 4 o modré chrpě, jejím o zármutku.

Ta chrpa tichou nocí naříkala,
že hlavu svou již těžko k zemi kloní,
než jitra svine, achi! že bude po ní,
a teskně nad svou smrtelností štkala.

- 10 Ta hloupá chrpa! Když tak hlavu chylí,
- 11 že símě její širým polem letí,
- 12 že příštím jarem vzkvetou její +++++,
- 13 že vzkřísí v nich se, – hloupá chrpa ví-li?
- 14
- 15

Že ten jen na skon smí si naříkati,
kdo hlucho květl, bez ovoce přejde,
kdo bez vzkřísení pod tu hroudu sejde, –
ba naříkati, třeba zaplakati – –

- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21 Co dál? – Nic, nic – ach pranic, moji ctění,
- 22 chtěl jsem jen říc' – vždýt též to jiní jistí –,
- 23 že není dobře vše ve světě čísti
- 24 a ještě hůř že: myslit o všem čtení.

Určete rýmové schéma básně:
(pracujte s celým textem)

Přepište výraz říc' tak, aby byl odstraněn apostrof a zároveň zůstalo zachováno metrum básně:
(pracujte s 22. řádkem)

Naleznete v textu pasáže, v nichž se uplatňuje anafora:
(pracujte s celým textem a slovníkem literární teorie)

Napište název literárního žánru,
ke kterému odkazuje první sloka
básně:

Která z následujících možností patří
na vymechané místo (+++++) v textu?

- A) děti
- B) símě
- C) kořeny
- D) přibuzní

Rozhodněte o každém z následujících
pojmu, zda odpovídá textu (ANO), či nikoli
(NE):

- 1.1 sociální lyrika
- 1.2 přírodní lyrika
- 1.3 spirituální lyrika
- 1.4 subjektivní lyrika

Které z následujících tvrzení vystihuje
druhovou sloku básně?

- A) Přislibem nového rozkvětu je smrt.
- B) Chrpa si stěžuje na vlastní smrtelnost.
- C) Květiny vadnou vždy těsně před svitáním.
- D) Sklonit před něčím hlavu může jen slaboch.

Která z následujících možností odpovídá
poslednímu dvojverší básně?

- (pracujte s 23.-24. řádkem a slovníky literární teorie)
- A) filipika
 - B) parodie
 - C) aforismus
 - D) katachrýze

Ve kterém z následujících veršů se uplatňuje
inverze?

- (pracujte se slovníkem literární teorie)
- A) Ta chrpa tichou nocí naříkala.
 - B) o modré chrpě, jejím o zármutku.
 - C) kdo hlucho květl, bez ovoce přejde,
 - D) když čel' jsem, co dobrý Krylov píše

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

Změna či *pokrok* lidstva, jmenujme to jak chceme! Tolik je jisto, že život lidstva pokračuje, poněvadž zkrátka lidstvo posud jest, a že život ten je posud v době stupňující se. Není ovšem tak příliš duchaplné, srovná-li se lidstvo se stromem, avšak srovnat se může. Strom je co rok jiný, lidstvo také, strom prožije v každé době své život celý, totiž užívá všestranně životní síly své, takže suma vykazuje vždy život ten celý, a u lidstva je rovněž tak. A jako strom prvním rokem zcela jiné nasazuje listy než později, takž také strom lidstva plodí lidi jiné a jiné. Ovšem hlavní podstata je tatáž, ale podrobnosti jsou rozličny, jiná barvitost, jiný směr a rozvin. Průměrně vyžije každý člověk život svůj jako člověk jiný, Kamčadal jako Pařížan, občan Nového světa jako kdys občan Atiky, „suma“ je stejná, jen jednotlivé „posty“ jsou jiné. Je to jako zas s rozvinem jednotlivce: život dítěte je sumou mnohých radostí, málo bolů a žádných starostí, život mužův přibírá hejno starosti; avšak starosti i radosti rodí se právě životem a životní kruh je stejně plný u dítěte i muže. Člověk podřazuje svou podstatu, mění se ale ve své formě. *Moderní člověk jinak žije než žil člověk minulých věků, a žije jinak nejen v hmotných požitcích, nýbrž i v tak zvaných duševních, ba tak rozhodně jinak, že by sobě, kdyby jen času k tomu měl, zoufat třeba mohl nad nestálostí svých zásad pravdy a krásy.*

Nalezněte v textu víceslovné pojmenování pro Američana:
(pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu paralelu a vysvětlete ji:
(pracujte s celým textem a slovníkem literární teorie)

Nalezněte v textu příklady jazykové zastaralosti a převeďte je do současného jazyka:
(pracujte s celým textem a odbornou literaturou)

Vyhledejte informaci, ve které části světa žil Kamčadal:
(pracujte s 8. řádkem, odbornou literaturou, internetem)

Vyhledejte v textu pasáž, která odkazuje k antickému Řecku:
(pracujte s celým textem)

Které z následujících čtyřverší nejvíce vystihuje motiv změny a pokroku, a nejvíce tedy odpovídá textu?

- A) V huňatě své kožešně
vedle mne si dívka hoví –
teploučká jak letní váněk,
hezoučka jak dukát nový.
- B) Byla to zima překrásná!
Kolkolem všude božský klid –
ta příroda v kámen spoutána,
zněmělý všecken, všecken lid.
- C) Valí proud se světem bystrý, ostrý,
nekonečnou jeho rovná cesta,
jeho pískem zbořená jsou města,
jeho kalem národů jsou kostry
- D) Své čelo mi do okna vtláčila
a bílým svým okem se dívá –
já vidím ji, zimmu, tu paní zlou,
jak mlhavým prstem svým kvívá.

Rozhodněte o každé z následujících myšlenek, zda je obsažena v textu (ANO), či nikoli (NE):

- 1.1 Život lidstva je proměnlivý.
- 1.2 Lidstvo je ve své podstatě hloupé.
- 1.3 Údělem lidstva je starost o přírodu.
- 1.4 Vyvíjeji se i umělecké postoje lidstva.

Který z následujících výrazů vystihuje význam *suma* v textu?

- (5., 9. a 10. řádek)
- A) podíl
- B) obnos
- C) částka
- D) souhrn